

PORTALEN

1/2013 Strängnäs stiftstidning
www.svenskakyrkan.se/strangnasstift

Kyrka för fairtrade

Långbro först i stiftet sidan 6

**Respekt för
bygdens damer**

sidan 18

**Ny struktur öppnar för
nya samarbetsformer** sidan 12

**Delade bördor blev en
vändpunkt** sidan 14

Förvaltning, fairtrade och Jesu återkomst

De första kristna tänkte inte långsiktigt. Man förväntade sig att Messias, Jesus, inom kort efter hans uppståndelse skulle återvända och att den yttersta dagen var nära förestående. Tiden går, generationer av troende kommer och går. Det blir nödvändigt att hitta ett förhållningssätt, att på ett långsiktigt hållbart sätt leva i nuet.

TEXT CHRISTOFER LUNDGREN, STIFTSDIREKTOR • FOTO MAGNUS ARONSON

Det är en svår konst att leva i ett sunt samspel mellan evigheten och nuet. Det är viktigt att som enskild kristen, som församling och som kyrka leva i nuet. Det är det vi kan påverka. De gåvor och resurser vi har tillgång till ska användas, komma till nytta, inte sparas för ett tillfälle som kanske aldrig kommer. Gör er inga bekymmer för morgondagen säger Jesus, er Fader sörjer för att ni får det ni behöver. Att förvalta är inte att låsa in tillgången utan att bruka den, låta den komma till nytta. Det gäller såväl sakramenten som våra världsliga tillgångar.

Det är också viktigt att som enskild kristen, som församling och som kyrka agera med den långsiktiga framtiden för ögonen. Vi ser vad kortsiktigt handlande, med omedelbar belöning som drivkraft, kan ställa till med. Rovdrift av skapelsen och utnyttjande av medmänniskor drivs inte sällan av ett oansvarigt sätt att leva i nuet. Men att förvalta är inte att härska eller utnyttja för egen vinning, det är att bruka något för livets skull och göra det med respekt, förstånd och omdöme. Vårt perspektiv är långt. Vi vårdar och brukar kyrkobyggnader som är tusen år gamla. Vi vet att en människas växt i tro kan bero av saker som hänt och upplevts decennier tidigare i livet. Frälsningen känner inte till kvartalsekonomi. Vi vet att vissa saker som mänskligheten gör nu kommer att ha effekt i skapelsen under mycket lång tid, i generationer.

Församlingarna i Svenska kyrkan ställs för olika utmaningar. I de större städerna kan det handla om gemenskap och människors rörlighet. I de små församlingarna om att på egen hand klara av allt som förväntas. Utredningen Närhet & samverkan syftade till att föreslå förändringar i Svenska kyrkans organisationsstruktur som gör det lättare att möta vår tids utmaningar och klara av att ha en långsiktig hållbarhet. Nu är det upp till oss att använda de möjligheter som ges.

Agera i nuet, med framtiden för ögonen, beredd på att förutsättningarna kan ändras. Så kanske man kan sammanfatta ett förhållningssätt grundat i den kristna traditionen, ett förhållningssätt som tar på allvar såväl vår kallelse att vara långsiktiga goda förvaltare av Guds skapelse och gåvor som vår förtröstan att vi kan leva i nuet utan bekymmer för morgondagen och vår förväntan om Jesu återkomst. Eller med ord som man brukar tillskriva Luther: Även om jag visste att jorden skulle gå under i morgon, skulle jag plantera ett äppelträd idag.

Christofer Lundgren

Av minsta lilla pryl kan man göra något nytt spännande istället för att slänga. De här häftiga knapparna skulle säkert kunna pryda en tröja eller sliten väska. Många secondhandbutiker gör nya klädesplagg av gamla tyger och säljer till glädje för oss som gillar gammalt och nytt i en trevlig blandning. Läs om hur man jobbar i second hand-butiken Norrgåvorna i Katrineholm på sidan 11.

Innehåll

Förvaltning, fairtrade och Jesu återkomst	2
Någonting saknas och vi köper det	4
Kyrka för fairtrade – Långbro först i stiftet	6
Fairtrade – vad går det ut på?	7
Internationell rättvisa – så började det	8
Lagade kläder lever längre	11
Engångsmaterial ett bra val?	11
Ny struktur öppnar för nya samarbetsformer	12
Samma men annorlunda	13
Delade bördor blev en vändpunkt	14
Handling som fyller orden med mening	17
Nytta och nöje i förening	18
Respekt för bygdens damer	18
Enkät om uthållighet	19
På gång i mars	19
Nyfiken på Rebecka Jaxhagen	20

Någonting saknas och vi köper det

”Tro dem inte när de säger att utopin om en rättvis värld är farlig. Den är motsatsen. Den är hopp. Den har alltid varit hopp. Vi är många. Vi har alltid varit många.” Så avslutas boken ”Lyckliga i alla sina dagar” av litteraturvetaren, författaren och debattören Nina Björk.

TEXT ANITA JONSSON • FOTO CATO LEIN

I början av året mottog Nina Björk Sydsvenskans kulturpris 2012 för att "hon som en fri själ vidgar och fördjupar utrymmet för svensk kulturdebatt". Hennes senaste bok väcker debatt med sina uppfordrande frågor kring vårt ekonomiska synsätt som ständigt efterfrågar tillväxt.

Hon konstaterar att vi behöver tre jordklot för att fortsätta leva som vi gör i Sverige och att vi lever i ett samhälle som räknar, inte tänker.

- Det verkar som om jag fått fatt i något som människor känner igen och gärna vill engagera sig i. Den politiska mognaden verkar finnas, säger Nina Björk.

Hon betraktar politik som någonting annat än ett kalkylerande med plus och minus och beskriver ett fundamentalt systemfel i konsumtionssamhällets sirensång. Glappet mellan mänsklighet och samhälle blir där allt större. Liberalismen är vår stora berättelse och vi ryms i den, som konsumerande, presterande och konkurrerande människor.

Hennes tankar om att ekonomin bestämmer ens tänkande kommer delvis från Marx.

- Det är ekonomiska och politiska system som avgör i det stora, trots allt. Det finns motstånd och fredade zoner men det blir mest små justeringar, och så småningom är det risk att man ändå säljer sin själ.

Björk konstaterar sorgset att vi inte längre tror på att saker och ting går att förändra. Villkoren för att nå den position där man kan börja förändra förutsätter ofta att man på vägen dit tvingats ge upp hoppet om att kunna förändra.

Det ekonomiska och politiska

synsättet genomsyrar allt, våra tankar, känslor och beteenden.

Hon kallar det kulturell kannibalism. Kärleken går via konsumtion, människan blir ett instrument för befruktning och varje gräns är någonting som ska övervinnas.

Nina Björks beskrivning av vårt system och dess konsekvenser kan ge många associationer till det kristna synsättet. Där tanken är att vi ska genomsyras av Gud istället för att bli kidnappade av ett ekonomiskt system och bli dess slavar.

När flest är bäst, störst är först och de mättade blir erbjudna nya begär, blir den bitande frågan enligt Björk: Vad gör det med oss och vår förmåga att urskilja vad som verkligen är gott för oss.

- Jag kan inte översätta mina tankar till dagspolitiken och har inte lösningen på vår livssituation även om jag många gånger får frågan. Människans behov av omsorg och få finnas till för andra ser jag som basal.

Kärleken till sina barn blev ett uppvaknande för henne om hur djupt beroende vi är av varandra och att det är i sårbarheten vi är lika. Den som behöver kan vara du, det kan vara jag, det spelar ingen roll. Vad som spelar roll är om vi kan höra den behövandes rop. Vi kan höra - vi är människor eller vi kan låta bli att höra - vi är människor.

Detta tänker Nina Björk är två olika samhällsmodeller vi har att välja mellan.

- Jag är inte troende, för mig räcker den mänskliga världen. Kyrkan har ett vackert språk, jag tycker om musiken och att man talar

om ödmjukhet och tacksamhet. Jag pratar om människan som en helhet, där kroppen har lika stor betydelse som psyket. För mig är det detsamma som själ.

Men hon är övertygad om att någonting saknas och det är inte godhet eller kärlek, det ser vi varje dag. Björk efterfrågar snarare en behållare som fångar upp och underhåller denna godhet och denna kärlek. Institutioner som låter människan vara människans vän.

- Det hoppfulla är att det finns längtan efter nya perspektiv och ett annat samhällssystem. Vi drömmer om en rättvisare värld.

Vad krävs för att skapa en oåterkallelig rörelse som verkligen kan bli en behållare för människans längtan efter en hållbarare utveckling? Kan kyrkan vara en behållare för denna längtan? Ibland kan en enda människa förändra ett helt system.

Från feminism till varusystem

Nina Björk är född i Jämtland 1967 och uppvuxen i Ullared. Bor nu i Lund med maken Stefan Arvidsson, professor i religionshistoria, och två barn. Hennes samhällskritik har rört sig från feminismen specifikt till en kritik av det kapitalistiska varusystemet.

Bibliografi

Under det rosa täcket, Bonnier Pocket, 1996, blev en feministbibel
Sirenernas sång, Wahlström & Widstrand, 1999, essäbok
Fria själar, 2008, doktorsavhandling
Lyckliga i alla sina dagar, 2012, Wahlström & Widstrand

Priser och utmärkelser

Gerard Bonniers essäpris, 2000
Gerard Bonniers stipendium för kulturjournalistik, 2008
Sydsvenskans kulturpris, 2012

Kyrka för fairtrade

Långbro först i stiftet

Långbro i Örebro är första och hittills enda församlingen i stiftet som diplomerats till Kyrka för fairtrade.

– Att kämpa för en rättvis värld är en självklar konsekvens av den kristna tron, tycker kyrkoherde Annika Hansson. TEXT KARIN REIBRING • FOTO MAGNUS ARONSON

Annika Hansson,
kyrkoherde

Vid årsskiftet fanns i Sverige 71 Fairtrade-diplomerade församlingar, varav drygt hälften inom Svenska kyrkan. Långbro i Örebro fick sitt diplom i september.

Individuell Människohjälp (IM) har länge haft ett skåp med försäljning av rättvisemärkta varor i Långbro församlingshem.

Annika Hansson började som kyrkoherde för snart två år sedan. Hon kom från en församling i Västerås som var Fairtrade-diplomerad.

– Långbro hade en internationell grupp. Det fanns egentligen inget som hindrade att vi ansökte om diplomering, berättar Annika Hansson.

Allt kaffe, the och all varm choklad som dricks i Långbro församling är rättvisemärkt. Kyrkorådet har beslutat om det i sin inköspolicy.

– Vid aktiviteter i Haga centrum finns vi med. Vi säljer varor och bjuder på ”rättvisa möss” (godis). Ibland skyltar mataffären extra mycket med de här varorna och blomsterhandeln kan ha skaffat rättvisemärkta rosor.

Långbro kyrka är på väg att byggas om. I framtiden ska rättvisemärkta varor finnas till försäljning både i kyrkorummet och – som nu – i församlingshemmet.

Varför allt detta?

– Kyrkans syn på människovärde är grunden. Att kämpa för en rättvis värld och alla människors lika värde, är en självklar konsekvens av den kristna tron, tycker Annika Hansson.

Hon tror att vi ofta hämmas av vanmakt, att vi inte tycker att vi kan göra något.

– Med vår konsumentmakt kan vi dra vårt strå till stacken för en bättre värld, menar hon.

Måste själv ansöka om att bli Kyrka för fairtrade

– Långbro har länge haft ett bra arbete med de här frågorna, säger Carl Werner, som arbetar med Fairtrade-frågor på Sveriges kristna råd. Det är Sveriges kristna råd, som diplomerar församlingar till Kyrka för fairtrade. Församlingen ansöker själv om att bli diplomerad.

Kriterier

- Genomgående servera rättvisemärkt kaffe och the samt ytterligare någon Fairtrade-produkt i verksamheten.
 - Ha någon utåtriktad verksamhet så att dessa frågor syns.
-

Fairtrade vad går det ut på?

Fairtrade är en oberoende produktmärkning som skapar förutsättningar för odlare och anställda i utvecklingsländer att förbättra sina arbets- och levnadsvillkor.

Den som köper Fairtrade-märkta produkter bidrar till att odlare och anställda får förbättrade ekonomiska villkor genom kriterier för högre löner och ett minimipris som överstiger produktionskostnaden. Detta, tillsammans med långsiktiga handelsavtal, ger trygghet för dem som inte har så stora marginaler att leva på.

Utöver den högre betalningen får odlarna en extra premie. Den används till att utveckla lokalsamhället socialt och ekonomiskt, till exempel i ny skola, nya bostäder och hälsovård, eller till investeringar i jordbruket. Beslutet för hur premien ska användas tas gemensamt av odlarna.

Fairtrade handlar inte bara om att få en bättre ekonomisk situation. Kriterierna främjar också demokratin, rätten att organisera sig fackligt och miljöhänsyn vid produktionen. Barnarbete och diskriminering motverkas.

Källa: www.fairtrade.se

Internationell rättvisa så började det

Idag känner nästan alla till rättvisemärkta varor. Märkningen garanterar att den som odlar eller tillverkar produkten får skäligt betalt. Kyrkorna har spelat stor roll för utvecklingen. TEXT KARIN REIBRING • FOTO HISTORISKA BILDER PRIVATA

1968 - det mytomspunna året - höll Kyrkornas världsråd möte i Uppsala. Kyrkoledare från tredje världen utmanade kyrkorna i de rika länderna att se sin roll i ett socialt, politiskt och ekonomiskt sammanhang.

Öppenhet för kritiken fanns främst inom den ekumeniska rörelsen. 1972 arrangerades ett stort möte i Göteborg, G72, för att människor i olika svenska kyrkor skulle få mer kontakt med varandra. I dess kölvatten hölls den första ekumeniska u-veckan i november 1973.

”Arbetet för en rättvisare värld sågs av många som en konsekvens av den kristna tron.”

Avsikten var att stärka kyrkornas och svenska folkets engagemang för internationell rättvisa. Talare från utvecklingsländer inbjöds, man åt lins-soppa och började sälja så kallade u-landsvaror.

Snabbkaffet Africafé från Tanzania blev något av symbol för varor som producerats och förädlats i råvarornas ursprungsland. Det normala var att företag i den rika världen köpte råvaran billigt. Produkten framställdes sedan i det rika i-landet, där också vinsten hamnade.

1976 påbörjade kyrkorna import av u-landsvaror genom att starta grossisten Sackeus. Bakom initiativet låg Lutherhjälpen, Svenska kyrkans mission och Diakonia. Flera icke-kyrkliga grossister deltog också i arbetet.

Kläder, smycken, korgar, leksaker, kaffe, the, choklad, kryddor, marmelad... Importörerna kontrollerade att människorna bakom produkten fick schysst betalt. Varorna skulle komma från småbönder, hantverkskooperativ och liknande – pengarna fick inte hamna i fickan på till exempel storgodsägare.

Arbetet för en rättvisare värld sågs av många som en konsekvens av den kristna tron.

Försäljningen av u-landsvaror såg olika ut. Ibland låg varor framme och kunden stoppade själv betalningen i en bössa. Det fanns grupper som stod på torget i lördagskommersen eller öppnade u-landsbod i samband med kyrkkaffet. 1 maj var det lätt att sälja, då ville många vara solidariska, liksom inför jul. En del församlingar drev egna små butiker, ”U-landsbodar”.

Drömmen var att vanliga affärer skulle sälja varorna. Så småningom

började kaffe och the hitta ut i en del matbutiker, följda av chokladkakor och ”schyssta bananer”.

Karin Åkerlund har arbetat med global ekonomi inom Svenska kyrkan centralt.

– När de som var unga och ekumeniskt engagerade på 1970-talet hamnade på inflytelsrika positioner i kyrkorna, tog de med sig det globala samhällsengagemanget dit, enligt Karin Åkerlund.

1994 stötte hon ihop med generalsekreteraren i Max Havelaar – en organisation som arbetar med rättvisemärkning i Holland.

”Varför har Sverige ingen rättvisemärkning?” undrade han.

Det ledde till att föreningen Rättvisemärkt bildades 1996.

– Det tog ungefär tio år innan varumärket fick genomslag, säger Karin Åkerlund.

För ungefär tio år sedan engagerades tv-kändisen Alice Bah som ambassadör för rättvisemärkt. Hon bidrog till att begreppet blev allmänt känt.

Rättvisemärkt var en ideell förening, och därför inte momsbefriad. Av det skälet delades Rättvisemärkt i dels ett aktiebolag med Svenska kyrkan och LO som aktieägare, dels Föreningen för Fairtrade Sverige.

Kriterierna för rättvisemärkning är desamma internationellt. Kontrollen sköts av 120 inspektörer hos FLO-Cert, som ägs av Fairtrade International, men drivs som ett oberoende certifieringsorgan.

De senaste fem åren har rättvisemärkta produkter spridits rekordsnabbt, i synnerhet i svenska matbutiker. Även lågpriskedjor, som knappast kännetecknas av etiskt engagemang, har numera ofta kaffe och choklad i sortimentet.

Inte så få kaféer och bensinmackor använder rättvist kaffe. Och rättvisemärkt vin har gjort sitt intåg på Systembolaget.

Försäljningen ökar

Försäljningen av Fairtrade-märkta varor ökade 2011 med 17 procent jämfört med året innan, enligt Fairtrade Sveriges hemsida. Mellan 2009 och 2010 skedde en ökning med 18 procent. Och från 2008 till 2009 var motsvarande ökning hela 25 procent.

COMPTON

SOMETHING NEW FOR THE YEAR

Lagade kläder lever längre

Praktikanter och arbetslösa i fas 3 tvättar församlingens textilier och fräschar upp kläder som skänkts till second hand-butiken.

TEXT KARIN REIBRING • FOTO MAGNUS ARONSON

I Katrineholm driver kyrkan sedan hösten 2011 second hand-butiken Norrgåvorna. Överskottet går till diakonalt stöd på hemmaplan.

Allt som skänks är inte "helt och rent". Slänga eller laga? var frågan.

Sedan 1 oktober finns därför Morgongåvorna - projekt på obe-stämnd tid. Det är ett samarbete mellan studieförbundet Sensus och Katrineholmsbygdens församling.

- Arbetsförmedlingen hänvisar praktikanter och arbetslösa i fas 3 till oss. Just nu har vi fem personer som arbetar här måndag-fredag, berättar Anita Blidh, Sensus.

De håller till högst upp i Kyrkans hus, nära järnvägsstationen i Katrineholm. Framför allt är det skänkta kläder som vid behov fräschas upp inför försäljning. Det kan vara att laga, sy i en knapp och ibland att tvätta.

- Ibland kan en del av plaggen återanvändas. Då gör vi till exempel babypaket till Rumänien, berättar Anita Blidh.

Församlingens kyrkor och församlingshem får lämna in textilier som tvättas av gruppen. Varje fredag åker kyrkbussen runt i Katrineholmsbygden och hämtar upp sådant som behöver tvättas. Det är till exempel gardiner, dukar, konfirmandkåpor, dop- och nattvardsservetter.

- Även där kan smärre lagningar

behövas, säger Anita Blidh.

Norrgåvorna har öppet tre dagar i veckan i församlingshemmet på norr. En butiksansvarig och en kaféansvarig är anställda av kyrkan. Församlingspedagogen ansvarar för försäljningen av rättvisemärkta varor. Diakon Carin Garbåge Kylestorp handleder de tioalet frivilliga. Hon håller också i kontakten med Arbetsförmedlingen, som hänvisar praktikanter till butiken.

Norrgåvorna fyller många funktioner. Den erbjuder en mötesplats, praktikplats, second hand-försäljning, café, bokbord och säljer rättvisemärkta varor. Den erbjuder också möjlighet till samtal, förbön och bikt efter överenskommelse.

- Varje tisdag samlas alla inom Morgongåvorna och Norrgåvorna. Först har vi praktisk planering, som sedan övergår i en frivillig andaktsstund, berättar Carin Garbåge Kylestorp.

Fas 3

Fas 3 är en del av jobb- och utvecklingsgarantin, ett arbetsmarknadspolitiskt program som infördes i juli 2007. Programmets syfte är att erbjuda personer som varit arbetslösa under en längre tid individuella insatser för att de så snabbt som möjligt ska få ett jobb.

Engångsmaterial ett bra val?

600 personer var med på stiftsfesten i Strängnäs 1 september. De fikade och lunchade med engångsbestick, plastmuggar och frigitkartonger. En rad deltagare kritiserade detta i utvärderingen.

TEXT KARIN REIBRING

Stiftsfesten första lördagen i september blev en dag som hade det mesta utom vackert väder. Berikande gudstjänster, seminarier och skapande aktiviteter bidrog till att många reste hem med en känsla av att ha fått själslig påfyllning. Till det bidrog också stiftsfestens funktion som mötesplats - här träffas både nya människor och gamla bekanta. Ett syfte med stiftsfesterna är just att odla gemenskap, att få uppleva sig vara del av ett större sammanhang.

Utvärderingarna var mycket positiva, utom på en punkt. Användandet av engångsmaterial vid lunch och fikatillfällen kritiserades.

Det var kaffe och macka vid ankomsten, varm lunch mitt på dagen, sedan kaffe igen på eftermiddagen. Att utspisa 600 personer kräver en någorlunda rationell hantering. Därför användes engångsmaterial, som sedan slängdes i soporna.

- Vi hade ingen stor diskussion om det miljö mässiga i detta, säger Julia Bjerleus, som var projektledare för stiftsfesten.

Några föreslog i utvärderingen att deltagarna själva skulle ta med matsäck. Ett annat alternativ är att deltagarna tar med tallrik, mugg och bestick hemifrån.

- Vi får fundera till nästa gång, säger Julia Bjerleus. Att värma upp diskvatten till 600 personer har också en miljöaspekt.

Hon tycker att vi behöver jobba mer med miljö i vardagliga stiftssammanhang.

- Det finns ett större miljöperspektiv än stiftsfesten vartannat år. Men om vi håller oss till den kan vi till exempel också fundera över hur de medverkande tar sig hit. Ska stiftet till exempel betala flygbiljetter?

Ny struktur öppnar för nya samarbetsformer

Färre kyrkoherdar, nya påverkansmöjligheter och slopande av de kyrkliga samfälligheterna. Efter flera års utredande och remissande landade den stora utredningen om kyrkans struktur i ett beslut i kyrkomötet.

TEXT ANN LYSTEDT

Johan Svedberg,
stiftsadjunkt

Om knappt ett år ska stiftets kyrkliga samfälligheter omvandlas till flerförsamlingspastorat eller församlingar, med en övergripande kyrkoherde. För varje församling utses ett församlingsråd.

Den organisatoriska förändringen är visserligen omfattande, men kommer på många håll knapptast att märkas i det vardagliga församlingsarbetet. Och flera av Strängnäs stifts församlingar har varit tidigt ute med att själva utreda effekterna av ett samgående. På så sätt har de tidigt kunnat ta ett aktivt beslut om att slå ihop sina församlingar istället för att vänta in en automatisk förändring.

Stiftsadjunkt Johan Svedberg, som handlägger indelningsfrågor, har aktivt uppmuntrat och uppmanat församlingarna att tänka igenom framtida samarbetsformer. Strukturutredningen har både skyndat på och bromsat lokala initiativ.

- I Örebros åtta församlingar påbörjades en förändringsprocess redan 2008, men när strukturutredningen satte igång ville man avvakta.

Nu blir Örebro enligt kyrkomötesbeslutet ett flerförsamlingspastorat.

Stora Mellösa, Södertälje och Nyköping har idag vardera två församlingar. På varje ort slår man ihop sina två församlingar till en.

Antalet kyrkoherdar i stiftet minskar kraftigt. I pastorat med flera församlingar utses en enda kyrkoherde. Det är troligen den sidan av förändringen som skapat mest oro och flest frågor.

- Men det är viktigt att man tar tag i fler frågor än så, att man inte tillåter sig att låta beslutet om den blivande kyrkoherden bli för avgörande, säger Johan Svedberg, som samtidigt utlovar stiftets stöd till de nya - eller nygamla "storkyrkoherdarna".

- Det behövs en diskussion om vad det är att vara kyrkoherde, och hur en ledning bör fungera i en stor församling.

Att just stärka ledningsstrukturer och etablera stabila arbetskulturer ser Johan Svedberg som den mest krävande utmaningen i den nya organisationen.

Katrineholmsbygden och Eskilstuna finns som intressanta exempel och förebilder, eftersom deras församlingar redan tidigare gått samman. Utvärderingen av den processen blir till nytta nu.

Ombedd att nämna vad som känns mest positivt med reformen nämner han de nya samarbetsmöjligheterna.

- Församlingsarbetet på de större orterna kommer att främjas. Svenska kyrkan har inte varit så rörlig i de urbana miljöerna, men nu tror jag att arbetet kommer att följa människornas och stadens rörelser.

Och Johan Svedberg har förhoppningar på de nya församlingsråden.

- Jag hoppas att delaktigheten och inflytandet ger dem energi att hitta nya former, oberoende av gamla sammanträdesrutiner. Kanske församlingsråden kan jobba mer tematiskt och samtala i mindre grupper, det ska bli jättespännande!

”Jag hoppas att delaktigheten och inflytandet ger församlingsråden energi att hitta nya former”

Ny struktur för Svenska kyrkan

Kyrkomötet, Svenska kyrkans ”riksdag”, gav 2007 i uppdrag åt kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning om en effektivare och enklare organisation för Svenska kyrkan på lokal nivå. En anledning var det minskande antalet medlemmar och en fortsatt flytt från glesbygd till storstäder, något som innebär en utmaning för många mindre församlingar. Efter en lång remissprocess klubbades förslagen i Strukturutredningen ”Närhet och samverkan” av kyrkomötet i november ifjol.

Huvuddrag

Församlingarna blir kvar, men dagens samfälligheter omvandlas till pastorat, med en gemensam kyrkoherde, ett beslutande kyrkofullmäktige och ett verkställande kyrkoråd.

Kyrkorådet och ett mindre församlingsråd utses av pastoratets kyrkofullmäktige. Inför det beslutet ordnas även lokala nomineringsmöten för pastoratets kyrkomedlemmar. Församlingsrådet ansvarar för gudstjänstlivets utformning, men kan också få andra uppgifter delegerade av kyrkorådet.

Förändringarna börjar gälla 1 januari 2014. Strängnäs stifts 62 pastorat blir då 54 och antalet församlingar 72, jämfört med 73 idag. Det största pastoratet, Örebro, får 75 000 kyrkotillhöriga, medan minstingen Björkvik har 1 170 medlemmar. I samma veva som reformen genomförs hamnar den tidigare Skara-församlingen Finnerödja-Tived i Strängnäs stift, i det nya Bodarne pastorat med Ramundeboda och Skagershult.

Samma men annorlunda

På många håll i stiftet fortsätter det mesta som tidigare när den nya strukturen börjar gälla om något år. Men i nya Bodarne pastorat utökas arbetslaget genom en sammanslagning med Skaraförsamlingen Finnerödja-Tived.

TEXT ANN LYSTEDT • FOTO SARA EIDEVALD OCH CARINA ROSENGREN

Kumla, Ekeby och Hardemo församlingar bildar redan nu ett pastorat med en gemensam kyrkoherde.

- Vi ska förstås skriva ihop en gemensam församlingsinstruktion, men redan nu är de tre instruktionerna i någon mån hoptänkta, berättar kyrkoherde Johan Arvill.

Men de förtroendevalda blir färre framöver.

- Tidigare hade vi ju tre kyrkoråd, nu blir det ett gemensamt.

Vad gäller de tre församlingsråden som ska väljas återstår en del frågetecken. Enligt utredningen ska ledamöterna utses av pastoratet. Men lokala nomineringsstämmor ska hållas, vilket ökar det lokala inflytandet.

- Sedan får vi se vad kyrkorådet kommer att delegera till församlingsnivå.

Av Kumlapastoratets fem kyrkor och kapell har ett kapell redan tagits ur bruk, en utveckling han tror blir en nödvändighet i många församlingar.

- Många borde redan för längesedan ha insett att resurserna inte räcker för alla kyrkobyggnader och tagit konsekvenserna av det minskade medlemsunderlaget.

Strängnäs stift får en alldeles ny församling samtidigt som reformen genomförs. Finnerödja-Tived i Skara stift bildar tillsammans med Ramundeboda och Skagershult det nya Bodarne pastorat.

Kyrkoherde Mårten Ericsson ser många fördelar.

- Svenska kyrkan i Laxå kommun blir då en enhet och inte som idag två. Vår personal går att använda i hela pastoratet och det blir också en utjämnad kyrkoavgift i hela kommunen.

- Vi får möjlighet att få jobba i ett starkare, större arbetslag med våra kärnuppgifter gudstjänst, undervisning, diakoni och mission.

- Det här medför nya utmaningar, nya tankar och skapandet av en ny 'vikänsla', hoppas Mårten Ericsson.

Johan Arvill,
kyrkoherde

Mårten Ericsson,
kyrkoherde

vär

Delade bördor blev en

ndpunkt

Med endast en resväska i handen återvände Pernilla till sin barndoms stad Oxelösund efter nästan tjugo år utomlands. Utan bostad, utan vänner, utan ekonomiska resurser, svårt sjuk – hennes liv var i kaos. När allt höll på att rämna tog hon kontakt med kyrkan.

– Jag ringde till expeditionen och diakonen jag blev kopplad till gav mig tid för samtal samma dag. Hon uppfattade direkt min nöd och mötte mig med respekt. Nu är kyrkan en del av min vardag.

TEXT CECILIA BENGTTSSON • FOTO MAGNUS ARONSON

När Pernilla var i tjugofemårsåldern drog hon iväg för att söka äventyret i Nya Zeeland. Det fanns egentligen inga planer på att bosätta sig där, men hon kom att trivas med människorna och landet och blev kvar.

Hon studerade och arbetade som projektledare och konsult inom psykiatri. I mer än femton år fungerade tillvaron bra, med stimulerande jobb och ett gott socialt liv, men så startade en process där hon började sova dåligt, fick hjärtklappning, blev känslig för stimuli. Hon mådde allt sämre och plötsligt sa kroppen ifrån. I nästan ett år var hon mer eller mindre sängliggande, energilösheten var förlamande och gjorde henne handikappad. Diagnoserna PTSD och ME/SFS (kroniskt trötthetssyndrom) konstaterades.

Som ett försök att påverka sin situation och hitta ny kraft gick Pernilla i bland annat bildterapi.

– Intuitivt och helt naturligt kom bilder som skimrade av granit och gnejs. Jag såg direkt att det handlade om klipporna i den skärgård där jag hade vuxit upp. Längtan efter mina rötter blev tydlig. Det kändes som om jag skulle behöva komma tillbaka till Sverige för att återhämta mig. Det var något inom mig som sa: Åk!

Frågan var bara hur det skulle gå till. Pernilla var illa där och orolig för hur hon skulle klara den ansträngande flygresan över halva jordklotet. Hon bestämde sig ändå för att åka, även om hon inte visste vart hon skulle ta vägen när hon väl var i Sverige. Det fanns från början ingen tanke på att ta sig tillbaka till hemorten Oxelösund, ändå hamnade hon till slut där.

– Det var mycket jag behövde i det läget, men mest av allt behövde jag någon att prata med, ett möte med en annan människa. Jag visste egentligen inte varför,

men kyrkan var den enda organisation i samhället som jag kom på som kanske skulle kunna erbjuda det jag längtade efter och så innerligt behövde. Detta trots att jag inte tidigare haft kontakt med kyrkan. I och med bemötandet jag fick vid det första telefonsamtalet infann sig en tillräcklig trygghet för att jag skulle orka ta nästa steg.

Det har nu gått två år sedan Pernilla och diakon Gunilla Östberg träffades. Den regelbundna kontakten med Gunilla och kyrkan har varit livsavgörande och ett sätt för Pernilla att återskapa sitt liv, steg för steg. Träffarna har innehållit en hel del gråt men också mycket skratt.

- Jag tänker på hur fantastiskt det

var att jag från första stund kände mig helt accepterad, att jag kunde vara mig själv och togs emot helt utan förbehåll. Det var en vändpunkt, som om jag fått ett ankare i tillvaron.

Att Pernilla beskriver sin nya trygghet med en seglarterm är säkert ingen tillfällighet. När hon var yngre seglade hon mycket, hon var även medlem av det svenska landslaget i e-jolle.

- Jag tycker om symboliken i att jag har kontakt med en kyrkolokal som är utformad som ett sjömärke. Kyrkan hjälper mig att hålla rätt kurs och är som en fyr i mörkret. Jag måste hela tiden vara försiktig med mig själv och hur jag tar mig fram, men jag mår mycket bättre nu och har mer energi.

I och med all positiv erfarenhet av församlingen och det arbete som görs där började Pernilla intressera sig för kyrkans verksamhet i stort. Nu deltar hon i såväl pilgrimsgruppen som Taizégruppen. Hon brukar också gå på stickkaféet och hjälper till med kyrkkaffet och i den internationella gruppen.

- Jag har funnit en plats där jag kan både få och ge. Här är högt i tak och jag önskar att fler skulle upptäcka allt som kyrkan har att erbjuda. Det gör mig gott att vara i ett sammanhang där man pratar om de stora livsfrågorna och inte bara om det ekonomiska och materiella, som annars så ofta dominerar. Jag känner att jag har ett värde, hur min livssituation än ser ut.

”I bildterapi kom intuitivt bilder till mig som skimrade av granit och gnejs. Längtan efter mina rötter blev tydlig.”

Handling som fyller orden med mening

Årets pastorala brev från biskop Hans-Erik Nordin till Strängnäs stifts församlingar, medarbetare och kyrkoråd handlar om mission och där står det bland annat så här om diakoni.

”Ord utan handling är döda. Därför är diakoni en absolut nödvändighet för att evangeliet ska bli trovärdigt. Också i detta sammanhang finns många bibliska texter att lyfta fram Jag nöjer mig med en central text, Luk 4:18f, Jesus som kommer med glädjebud för de fattiga.

Människan är en helhet och det kristna budskapet berör både kropp, själ och ande. Jesus ställer sig på deras sida som lever i utsatthet och med den utgångspunkten förkunnas budskapet. Han välkomnar alla att dela den gemenskapen där de som lider och fått smaka på livets törnar har företrädare. Sannerligen en utmaning för dagens kyrka!

I biskopsbrevet ställs också en fråga till stiftets alla församlingar:

”Vad händer om mission är det första som ni i församlingen reflekterar över, innan ni funderat om hur ni gestaltar gudstjänsten, hur undervisningen i trons värld ska utformas, hur den diakonala omsorgen och kampen för de utsatta och det personliga vittnesbördet ska utformas?”

Ja, vad är mission för dig? Mer om mission i nästa nummer av Portalen.

Du hittar det pastorala brevet och fler lästips på:
www.svenskakyrkan.se/strangnasstift/mission2013

Nytta och nöje i förening

Alla tjänster behöver inte köpas. I Kila-dalen en bit utanför Nyköping snickrar och reparerar tre händiga karlar utifrån församlingens behov. TEXT OCH FOTO KARIN REIBRING

Varje torsdag träffas Ingvar Franzén, Björn Nilsson och Nils Larsson i Tuna sockenstuga.

- Det började 2011 med att kyrkoherden ville ha småreparationer gjorda. Vi pratade om att skaffa en snickarbod, berättar Ingvar Franzén, som själv sitter i kyrkorådet.

Björn och Nils kände han sedan tidigare. Alla tre är allmänt händiga.

Gruppen har bland annat tillverkat 19 "Taizépallar" (meditationspallar) till Lunda kyrka. Herrarna klär om och reparerar stolar till alla fyra kyrkorna och deras församlingshem.

Närmast väntar en beställning på klädhängare till mässhakarna i Bergshammars kyrka.

- Vi har diskuterat träslag med Sörmlands museum. Fel träslag kan förstöra mässhakarna på sikt, berättar Ingvar Franzén.

Nils Larsson, Ingvar Franzén och Björn Nilsson tillverkar en sockel som kororgeln i Tuna kyrka ska stå på. Syftet är att undvika fukt.

Respekt för bygdens damer

Att lilla Julita, i Katrineholmsbygdens församling, haft fem olika kretsar av syföreningar känns aktivt för en inflyttad och det har faktiskt funnits handarbetande damer i såväl Gimgöl, Hagby som Hagaberg, Sälltappan och Åsköping, men nu läggs den sista föreningen ner. TEXT GUNNEL MALM

På årsmötet 2012 beslutades att lägga ner traktens sista förening. Många medlemmar är borta och för de andra sinar orken, och tyvärr är återväxten bland oss yngre för dålig. Men, som ungdomar brukar säga, respekt! Det är vad jag känner inför alla dem som osjälviskt har sytt, vävt, broderat och jobbat med detta under mer än ett sekel.

Några axplock: Mary Andersson 88 år, var tredje generation i Hagby-

kretsen och både hennes mamma och mormor var med när den startade i början av 1900-talet. De har skänkt gångmattor och altarduk och bidragit med pengar till pensionärs-hemmet i Julita.

Inga Johansson, 90+, berättar om Sälltappans syförening i Gimgöl, där hon varit kyrkvård, kassör och aktiv inom diakonin. I kretsen såldes virkade hyllremсор, klädhängare, köksväskor, förkläden, lavoargarnityr och ljusspiror. Och under femtio år hölls inkomstbringande auktioner som bidragit med pengar till bland annat Räck Afrika en hand, Lutherhjälpen, Baltikum och Svenska Kyrkans Mission.

I Åsköping var Vera Gustavsson, 95+, en av de första och hon blev

sekreterare där. Hon berättar hur föreningens handarbeten först såldes på auktion men när köpintresset sinade övergick kretsen till lotterier. Första pris var alltid en stor matta, vävd av Vera, och även hon var aktiv inom diakonin och vek ibland mängder med bössor till fasteinsamlingen. Vera sjöng i kyrkokören i fyrtio år och vakade på Almgården, vårt äldreboende, i arton år där hon gärna sjöng för de gamla och döende.

Anne-Marie Köhler, 80+, allas vår lärarinna i socknen, var ett tag medlem i två föreningar. När man började sälja lotter i Åsköping stod hon i en klass för sig. Hon var också helt suverän på att få fram vinster. Anne-Marie var dessutom med i kyrkokören i sjutton år.

Bildtext: Åsköpingskretsen 2009, f.v.: Vera Gustavsson, Gun-Britt V Karlsson, Anne-Marie Köhler, Birgitta Lindström, Gun Britt Karlsson, Maj-Britt Hanström, diakon Carin Garbåge samt Mary Andersson.

Uthållighet

Att samla människor är svårt, inte minst när man drar igång något nytt och okänt. Hur länge ska man fortsätta prova en verksamhet som inte tycks locka så många?

Om nästan ingen kommer bör vi fundera över om verksamheten verkligen fyller ett behov. Har informationen nått ut? Förstår människor att just de är inbjudna? Uthållighet behövs. Att till exempel pröva ny gudstjänsttid bara en kort period är inte bra, det hinner inte sätta sig. *Anna Karlsson Dässman, församlingspedagog, Strängnäs domkyrkoförsamling.*

Det är lätt att överskatta vad man kan få till stånd på kort sikt, och lätt att underskatta vad som kan åstadkommas på lång sikt. Det gäller att tänka igenom vad man ska göra och sedan vara uthållig. Mycket av vårt arbete med retreatar, meditation, sinnesgudstjänster och pilgrimsvandringar har börjat i det lilla. *Henrik Rudsäter, präst, Alla Helgona församling, Nyköping.*

Jag förstår inte meningen med att sätta igång en verksamhet utan att den är efterfrågad. Men har vi god kännedom om vad som efterfrågas kan väl tre gånger få rymmas inom uthållighetens gräns. *Birgitta Ringshagen, informatör, Oxelösunds församling.*

Beror på vad det är för verksamhet – på målskrivningen, syftet, utvärderingen och marknadsföringen. Ibland kan syftet vara så bra att vi bör fortsätta trots få deltagare. Men kanske kommer vi i Svenska kyrkan till en punkt där vi måste prioritera andra syften än idag. *Andreas Axinge, församlingspedagog, Mikael's församling, Örebro.*

Åtminstone ett år och sedan utvärdera. *Tuula Sova, assistent, Östertälje församling, Södertälje.*

På gång i

mars 2013

Webbverkstad 8/3

Webbverkstan ger möjligheter för dig som redan arbetar i Content studio att tillsammans med andra arbeta med våra respektive webbar.

Introdag för nya i församlingen 12/3

En dag i Strängnäs om stiftet och domkyrkan, för dig som är ny medarbetare i församlingen.

Ordförandedagar 6/3 & 12/3

En tematisk kollegial informations- och reflektionsdag för kyrkorådsordföranden tillsammans med stiftsmedarbetare. På Stiftsgården Stjärnholm respektive på Solliden.

Chefsdagar för kyrkoherdar 19/3 & 23/3

En tematisk kollegial informations- och reflektionsdag för kyrkoherdar tillsammans med stiftsmedarbetare.

Mer information om kurser och arrangemang samt kontaktpersoner och anmälan finns på www.strangnasstift.se under Kurser och utbildningar.

Påminnelse om fastan

Vi är många som någon gång under vårt liv provat på att fasta. En del kanske för att rensa kroppen för att få en känsla av renhet.

Men hur ska vi förstå vad Jesus säger i Matt. 15:11 "Det är inte det som kommer in i munnen som gör människan oren. Men det som går ut ur munnen, det gör människan oren."

Den kristna fastetiden är till minne av hur Jesus, efter sitt dop, fördes ut i öknen i fyrtio dagar av Anden för att sättas på prov av Satan.

Jesus motar bort Frestaren med orden "Människan skall inte leva bara av bröd, utan av varje ord som utgår ur Guds mun. (Matt 4:4)

Gemensamt för de olika fastereglerna inom kyrkorna är att det ska vara en tid med religiös begrundan och att understryka vår bräcklighet och svaghet som fysiska människor. En förberedelse för att öppna upp för den livgivande näring som finns i Guds ande, "ett flöde som ger evigt liv" (Joh 4:14)

Askonsdagen är den dag som inleder fastetiden. Den inträffar enligt kyrkokalendern 46 dagar före påsk (40 vanliga dagar som man fastar och 6 söndagar då man inte fastar). Askonsdagen är i år den 13 februari.

STRÄNGNÄS STIFTSTIDNING
Utgivare Stiftsstyrelsen
i Strängnäs stift

ANSVARIG UTGIVARE
Hans-Erik Nordin

REDAKTÖR
Cecilia Bengtsson
www.bengtssonx2.se
info@bengtssonx2.se
070-252 11 87

REDAKTIONSRÅD
Pia Andersson
Miriam Arrebäck
Christer Björk
Johan Brémer
Nils-Åke Carlsson
Jan Eckerdal
Agneta Larsson

GRAFISK FORM
Anneli Elfving
www.solodesign.se
ADRESS
Strängnäs stiftstidning
Box 84, 645 22 Strängnäs
TELEFON
0152-234 00

HEMSIDA
www.svenskakyrkan.se/strangnasstift

ADRESSÄNDRING
Inger Andersson
Månd-tors fm 0152-234 29
inger.andersson@svenskakyrkan.se

Pernilla | medlem i Oxelösunds församling. Omslagsfoto Magnus Aronson.

BEGRÄNSAD EFTERSÄNDNING
VID DEFINITIV EFTERSÄNDNING
ÅTERSÄNDES TIDNINGEN MED
NYA ADRESSEN NOTERAD

Svenska kyrkan

STRÄNGNÄS STIFT

Strängnäs stift, Box 84, 645 22 Strängnäs

www.svenskakyrkan.se/strangnasstift

internwww.svenskakyrkan.se/strangnasstift

Har spelat en del i kyrkor och på andra ställen, bland annat i ett musikprojekt på Mariefredsanstalten. Made of love-texten gjorde en av internerna en tonsättning till, det var ett speciellt samarbete. Den lilla bilden visar mig i Palestina.

Mitt liv just nu

Mycket i mitt liv handlar om musik: jag lyssnar på folkmusik, skriver egen musik och var på världsmusikfestivalen Urkult i somras. Sen pluggar jag till sjuksköterska på Sophiahemmet. Det är en tuff utbildning med höga krav, men vem vet, kanske läser jag vidare till diakon eller präst någon gång i framtiden.

När jag kopplar av

Som avkoppling, både när jag är glad och ledsen, spelar jag musik, ofta ihop med två av mina syskon. Att skriva egen musik är som en läkande kraft, istället för att skriva dagbok skriver jag gärna en låt.

Möbler i min etta

Jag har spelat piano sen jag var sju, och fick ett eget inte långt efter, men det började egentligen med morfars synt som jag lärde mig spela boogie-woogie på. När jag flyttade till egen lägenhet här i Södertälje för fyra år sen var ett nytt piano det första som skulle in, mitt gamla står kvar hemma. Hittade ett på blocket och nu står pianot där. Istället för tv.

Favoritband

Väsen är ett band som jag tycker mycket om. De spelar folkmusik och består av tre gubbar, eller ska jag kanske säga äldre män. Sättningen är nyckelharpa, fiol och gitarr. Ett annat band är Kolonien som kommer från mina hemtrakter.

Men det finns så många bra band och det görs så många bra låtar att favoriten hela tiden växlar.

Minnen som ger mig energi

När det känns jobbigt brukar jag utöver att skriva musik plocka fram minnen av resor jag gjort. Bland annat från när jag jobbade på lyxjakter i Västindien och tog hand om gästerna, det var kul. Den upplevelsen gjorde också att jag fick ett nytt härligt intresse – segling.

Nyttigaste resan

November 2011 var jag i Palestina med Svenska kyrkans unga. Det var en oerhört stark upplevelse som satt sina spår. Jag har en helt annan relation till landet idag och en annan förståelse för den konflikt som pågår. Jag förstår bättre hur den ser ut och vilka som bråkar med vilka. Den ingav också hopp. Man skulle kunna tro att folk blev mindre troende, men jag upplevde motsatsen. Det var som om tron blev viktigare, som ett sätt att stärka människors identitet.

Om styrelseuppdraget i SKU

Som ung och kristen kan det vara jobbigt i skolan. Det kan vara svårt att stå för sina andliga behov, det kan kännas pinsamt. Man kanske inte ens vet hur den egna tron ser ut. Unga behöver platser där tron kan utvecklas och SKU vill vara en sådan oas. Själv lär jag mig mycket om hur demokrati funkar i praktiken, känns som en bra utbildning.

Nyfiken på
Rebecka Jaxhagen
26 år, sekreterare i styrelsen för Svenska kyrkans unga